

עין משפט
נר מצוה

טז:

אִי הָבִי מֵאִי אִירֵיא בתולֶה.
אִי אִמַּרְתָּ בְּשִׁלְמָא דְּטַעמָא מִשּׁוּם טַרְדָא שְׁפִיר אֵלֶּא מֵאַחַר שְׁהוּא תּוֹלֵה הַטַּעַם בְּמַנּוּה אִלְמַנְה נְמִי:
אַסְטִנִּים אִנִּי.
וְאִכְתָּא זַעַר אִס לֹא הִיֵּה רוּחָךְ דְּלִינּו אִסּוּר לַרְחוּךְ צִימִי אֲצִלּוּ אֵלֶּא מִשּׁוּם טַעֲנוּג וּגַם לַחוּף רֵאשׁוּ

אִי אִית לִיה עַרְבּוּצִיא צְרִישִׁיֶּה שְׂרִי אִפִּי תוּךְ שְׂצַעָה וּכְן הִסִּיר רַצִּינוּ שְׁמוּאֵל לְיִוֵּלְדַת אֲצִלָּה לַרְחוּךְ תּוּךְ שְׂצַעָה וּלְרְחוּךְ נְמִי בְּתַשְׁעָה בְּאֵץ וּכְן מִשְׁמַע נְמִי בְּמַס' יוֹמָא (ד' עו:.) מִי שִׁישׁ לוֹ

חֻטְטִין בְּרֵאשׁוּ סָךְ כִּדְרֻכוּ צִיּוּם הַכְּפוּרִים וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ אַע"ג דְּסִיכָה כְּשִׁמְיָה צִיּוּה"כ וּכְן מִשְׁמַע צִירוּשְׁלַמִי אֲצִל אִסּוּר בְּרַחֲמֶיהָ הִדֵּא דְמִימָא בְּרַחֲמֶיהָ שֶׁל טַעֲנוּג אֲצִל בְּרַחֲמֶיהָ שְׁאִינָה שֶׁל טַעֲנוּג מוֹתַר כִּדְהֹא דְלִיתַמַּר מִי שִׁישׁ לוֹ חֻטְטִין צְרִישִׁיֶּה וכו':

אַנִּינּוֹת יֵלֶּיָה דְרַבְנָן.
וּלִ"ת וְהִי אִוֵּן נְמִי אִינוּ נוֹסָג אֵלֶּא בְּמַעֲשֵׁר אֲצִל לְעִינֵי רַחֲמָה דְּלֹאֲצִילוֹת דְּרַבְנָן הוּא וּלִ"כ לְעוֹלָם אִימָא לָךְ דְּלֹאֲנִינוֹת לִילָה דְּלוֹרִישִׁיתָא הוּי גַּבִּי מַעֲשֵׁר.
וְיֵשׁ לוֹמַר דְּלִי אִיתָא דְּהוּי דְּלוֹרִישִׁיתָא גַּבִּי מַעֲשֵׁר.
גַּבִּי שֹׁאֵר דְּבָרִים דְּרַבְנָן נְמִי הוּא לָן לְמַגּוּר דְּכֹל דְּמַקּוּן רַבְנָן כַּעֲיֵן דְּלוֹרִישִׁיתָא מַקּוּן:
אִין עוֹמְדִין עֲזִיָּהם בַּשּׁוּרָה.
דִּילְמָא אִמִּי לֹאסּוּקִי לְיוֹחֲסִין:
וּנְפָשִׁי

²וְאַחֲרִיתֶיהָ כִּיּוּם מַר וּבַמְּקוּם אַסְטִנִּים לֹא גִזְרוּ בֵּיה רַבְנָן:
וּבִשְׁמַת טַבִּי עֵבְדוּ וכו':
ת"ר עֵבְדִים וּשְׁפָחוֹת אִין עוֹמְדִין עֲלֵיהֶם בַּשּׁוּרָה וְאִין אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם בְּרַכַּת אַבְלִים וּתְנַחוּמִי אַבְלִים ¹מַעֲשֶׂה וּמַתָּה שְׁפַחְתּוּ שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר נִכְנָסוּ תַלְמִידֵיו לְנַחְמוּ כִּיּוֹן שְׂרָאָה אוֹתָם עֵלָה לַעֲלִיָּה וְעָלוּ אַחֲרָיו נִכְנָם לֹאנְפִילוֹן נִכְנָסוּ אַחֲרָיו נִכְנָם לְטַרְקִלִין נִכְנָסוּ אַחֲרָיו אִמַּר לָהֶם כְּמוֹדוּמָה אִנִּי שְׂאתֶם נְכוּיִם בְּפוּשִׁירִים עֵכְשִׁיו אִי אַתֶּם נְכוּיִם אִפִּילוֹ בַּחֲמִי חֲמִין לֹא כַךְ שְׁנִיתִי לָכֶם יַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת אִין עוֹמְדִין עֲלֵיהֶם בַּשּׁוּרָה וְאִין אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם בְּרַכַּת אַבְלִים וְלֹא תְנַחוּמִי אַבְלִים אֵלֶּא מָה אוֹמְרִים עֲלֵיהֶם כֶּשֶׁם שְׂאוּמְרִים לוֹ לֹאדָם עַל שׁוּרוֹ וְעַל חֲמוּרוֹ שְׁמַתּוֹ הַמְּקוּם יִמְלֹא לָךְ חֲסִרוּנְךָ כַּךְ אוֹמְרִים לוֹ עַל עֵבְדוֹ וְעַל שְׁפַחְתּוֹ הַמְּקוּם יִמְלֹא לָךְ חֲסִרוּנְךָ תִּנְיָא אֵידֶךְ יַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת אִין מַסְפִּידִין אוֹתָן ר' יוֹסִי אוֹמַר אִם עֵבֶד כֶּשֶׁר הוּא אוֹמְרִים עָלָיו הוּי אִישׁ טוֹב וְנֹאמָן וְנִהְנֶה מִיַּגִּיעֵיו אִמְרוּ לוֹ אִם כֵּן מָה הִנַּחַת לְכַשְׂרִים:
ת"ר ²אִין קוֹרִין אַבּוּת אֵלֶּא לְשִׁלְשָׁה וְאִין קוֹרִין אַמְהוּת אֵלֶּא לָארְבַּע אַבּוּת מֵאִי טַעֲמָא אִילִימָא מִשּׁוּם דְּלֹא יִדְעִין אִי מִרְאוּבֵן קָא אַתִּינָן אִי מִשְׁמַעֲוֵן קָא אַתִּינָן אִי הָכִי אַמְהוּת נְמִי לֹא יִדְעִין אִי מִרְחַל קָא אַתִּינָן אִי מִלֵּאָה קָא אַתִּינָן אֵלֶּא עַד הָכָא חֲשִׁיבִי טַפִּי לֹא חֲשִׁיבִי תִנְיָא אֵידֶךְ ³יַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת אִין קוֹרִין אוֹתָם אַבָּא פְּלוּנִי וְאַמָּא פְּלוּנִית וּשְׁל ר"ג הִיו קוֹרִים אוֹתָם אַבָּא פְּלוּנִי וְאַמָּא פְּלוּנִית מַעֲשֶׂה לְסַתּוֹר מִשּׁוּם דְּחֲשִׁיבִי:
א"ר אֱלִעֶזֶר מֵאִי דְכַתִּיב ³כֵּן אֲבִרְכְּךָ בַּחַיִּי בִשְׁמֶךָ אִשָּׁא כְּפִי כֵּן אֲבִרְכְּךָ בַּחַיִּי זו ק"ש בִּשְׁמֶךָ אִשָּׁא כְּפִי זו תַּפְלָה וְאִם עוֹשֶׂה כֵּן עָלָיו הַכְּתוּב אוֹמַר ⁴כְּמוֹ חֶלֶב וּדְשֵׁן תִּשְׁבַּע נִפְשִׁי וְלֹא עוֹד אֵלֶּא שְׁנוּחַל שְׁנֵי עוֹלָמִים הָעוֹה"ז וְהָעוֹלָם הַבָּא שְׁנֹאמַר ⁴וּשְׁפַתִּי רַנְנוּת יִהְלֵל פִּי:
ר' אֱלִעֶזֶר בְּתַר דְּמַסִּיִּים צְלוּתִיהָ אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֶיךָ ה'

אֵלֹהֵינוּ שְׁתַּשְׁכַּן בְּפוּרֵינוּ אַהֲבָה וְאַחוּה וּשְׁלוֹם וְרִיעוּת וּתְרֻבָּה גְּבוּלוֹנוּ בְּתַלְמִידִים וּתְצַלִּיחַ סוּפְנוּ אַחֲרִית וּתְקוּהָ וּתְשִׁים חֲלַקְנוּ בְּגֵן עֵדֶן וּתְקַנְנוּ בַּחֲבֵר טוֹב וַיְצַר טוֹב בְּעוֹלָמְךָ וְנִשְׁכַּיִם וְנִמְצָא ⁵יְחוּל לִבְבָנוּ לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ וּתְבָא לִפְנֶיךָ קוֹרַת נַפְשֵׁנוּ לְטוֹבָה.
רבי יוחנן בְּתַר דְּמַסִּיִּים צְלוּתִיהָ אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֶיךָ ה' אֵלֹהֵינוּ שְׁתַּצִּיץ בְּבִשְׁתָנוּ וּתְבִישׁ בְּרַעֲתָנוּ וּתְתַלְכֵּשׁ בְּרַחֲמֶיךָ וּתְתַכְסֶּה בְּעוֹךְ וּתְתַעַטֵּף בַּחֲסִידוּתְךָ וּתְתַאֲזוּר בַּחֲנִינוּתְךָ וּתְבָא לִפְנֶיךָ מִדַּת טוֹכֵךְ וְעִנּוּתִנּוּתְךָ.
ר' זִירָא בְּתַר דְּמַסִּיִּים צְלוּתִיהָ אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֶיךָ ה' אֵלֹהֵינוּ שְׁלֹא נַחֲמָא וְלֹא נְבוּשׁ וְלֹא נִכְלָם ⁶מַאֲבּוּתִינוּ.
ר' חִיַּיא בְּתַר דְּמַצְלִי אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֶיךָ ה' אֵלֹהֵינוּ שְׁלֹא נִחְטָא וְלֹא נִבּוּשׁ וְאֵל יִדּוּהָ לִבְנוּ וְאֵל יַחֲשֹׁכוּ עֵינֵינוּ.
רַב בְּתַר צְלוּתִיהָ אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֶיךָ ה' אֵלֹהֵינוּ שְׁתַּתֵּן לָנוּ חַיִּים אֲרוּכִים חַיִּים שֶׁל שְׁלוֹם חַיִּים שֶׁל טוֹבָה חַיִּים שֶׁל בְּרַכָּה חַיִּים שֶׁל פְּרִנְסָה חַיִּים שֶׁל חֲלוּץ עֲצֻמוֹת חַיִּים שִׁישׁ בְּהֶם יִרְאֵת חֲמָא חַיִּים שְׂאִין בְּהֶם בּוּשָׁה וּכְלִימָה חַיִּים שֶׁל עוֹשֵׁר וּכְבוֹד חַיִּים שְׁתַּהֲא בְּנו אַהֲבַת תּוֹרָה וִירְאֵת שְׁמִים חַיִּים שְׁתַּמְלֵא לָנוּ אֶת כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבְנוּ לְטוֹבָה.
רבי בְּתַר צְלוּתִיהָ אִמַּר הָכִי ⁷יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֶיךָ ה' אֵלֹהֵינוּ וְאַלְהִי אַבּוּתֵינוּ שְׁתַּצִּילֵנוּ מַעֲזִי פָּנִים וּמַעֲזוֹת פָּנִים מֵאַדָם רַע וּמִפְּגַע רַע מִיַּצֵּר רַע מִחֲבֵר רַע מִשְׁכֵּן רַע וּמִשְׁטַן הַמִּשְׁחוּת ⁸וּמִדִּין קֶשֶׁה וּמִכַּעַל דִּין קֶשֶׁה בֵּין שְׁהוּא בֵּין בְּרִית בֵּין שְׂאִינוּ בֵּין בְּרִית וְאַע"ג דְּקִיַּמִּי קְצוּצִי עֲלִיהָ דְרַבִּי.
רַב סַפְרָא בְּתַר צְלוּתִיהָ אִמַּר הָכִי יְהִי רַצּוֹן מִלִּפְנֶיךָ ה' אֵלֹהֵינוּ שְׁתַּשִּׁים שְׁלוֹם בְּכַמְלִיא

היה קורא פרק שני ברכות

בַּתְנִי' רַחַךְ לִילָה הִרְאָשׁוּן שְׁמַסָּה אַשְׁמוּ.
וְנִקְצְרָה צוּ צִיּוּם וְאַע"פּ שְׂאֲצִל אִסּוּר בְּרַחֲמֶיהָ הוּא רַחַךְ כְּדֹאמַר טַעֲמָא אַסְטִנִּים אִנִּי וְהוּא אִדָּם מַעֲנוּג וּמִפּוּקָן:
גַּבִּי' קַסְנָר אִינִינוֹת לִילָה דְרַבְנָן.
וְאַע"פּ שְׁהִיֶּה לִיל לִיּוֹם הַמִּיתָה וּכְתִיבָא אִינִינוֹת בְּלוֹרִישִׁיתָא דְכַתִּיב לֹא

אֲכַלְתִּי בְּלוּנִי מִמֶּנּוּ (דְּבָרִים כו) וּפְחוּת מִיּוֹם אֶחָד אִינוּ אִינִינוֹת דִּילַפִּי רַבְנָן מוֹאחֲרִיתֶיהָ כִּיּוֹם מַר קַסְנָר ר"ג אִין לִילָה שֶׁל אַחֲרָיו עִם הַיּוֹם אֵלֶּא מִדְּרַבְנָן הוּא כִּשְׂאֵר יַמִּי הָאֲצִל וְגַבִּי אַסְטִנִּים לֹא גִזְרוּ צֶה רַבְנָן.
פְּלוּגַמְיֵיהּ דְּתַנְאִי הִיֵּא צוּצְחִים (דף טז:.) בְּאִינִינוֹת לִילָה אִי מְלֹארוֹרִישִׁיתָא אִי מִדְּרַבְנָן:
אִין עוֹמְדִין עֲלֵיהֶם בַּשּׁוּרָה.
כְּשִׁחֲזִירִים מַצִּית הַקְּצָבוֹת הִיוּ עוֹשִׂים שׁוֹרוֹת סָבִיב הָאֲצִל וּמִנְחָמִין אוֹתוֹ וְאִין שׁוֹרָה פְּחוּתָה מַעֲשֶׂה:
בְּרַכָּם אֲנִלִּים.
בְּרַכַּת רַחֲמָה שְׁמַצְרִין אוֹתוֹ סַעוּדָה רֵאשׁוּנָה מִשָּׁל אַחֲרִים וּמַצְרִין שֶׁס בְּרַכַּת אֲנִלִּים וְהִיא מְפוּרֶשֶׁת בְּכַתּוּבוֹת פֶּרֶק רֵאשׁוֹן (דף טז:.) **לֹאנְפִילוּן**.
צִית קַטָּן שְׁלַפְנִי טַרְקִלִין הַגְדוֹל:
נְכוּיִם בְּפוּשִׁירִים.
כְּלוֹמַר

כְּצוֹר הִיִּיתִי שְׁמַצְרִינוּ דְּצַר בְּרַמּוֹ מוֹעֵט שְׂרָאִיתֶם אוֹתִי סָר מַעֲלִיכֶם לִיכְנֶם לֹאנְפִילוּן:
הוּי.
לָשׁוֹן גִּיחִיָּה וְלַעֲקָה:
אִין קוֹרִין אַבּוּת.
לִישְׂרָאֵל:
אֵלֶּא לְשַׁנְשָׁה.
אֲזַרְהֶם יִתְחַק וַיַּעֲקֵב לִפְסוּקִי שְׂצַטִּים:
אֵלֶּא לֹאֲרַבְעָ.
שְׂרָה רַבָּקָה רַחֵל וְלֵאָה:
אֲצִא פְּלוּנִי אַמָּא פְּלוּנִיָּה.

לֹא צְנִינָהֶם קֹאמַר אֵלֶּא בְּשֹׁאֵר צִנִּי אִדָּם כַּעֲיֵן שְׂאֵנוּ קוֹרִין עֵכְשִׁיו מַר פְּלוּנִי מִרַת פְּלוּנִית כַּךְ הִיוּ רַבִּגְלִין לוֹמַר אֲצִא פְּלוּנִי וְאַמָּא פְּלוּנִית:
כֵּן אֲצִרְכֶּךָ.
וְכַמוֹ חֶלֶב וּדְשֵׁן.
תְּרִי קִרְאִי דְסַמְיַח לְהַדְדִי:
רַנְנוּם.
שְׂמִים:
צְפוּרֵינוּ.
בְּגוֹרְלוֹנוּ:
אַחֲרִים וּסְקוּהִי.

שְׁתַּהֲא אַחֲרִיתָנוּ טוֹבָה וְנִרְאָה מַה שְׁקוּיָנוּ:
וּסְקַנְנוּ.
לָשׁוֹן תַּקּוּן:
וּנְשָׁכִים וְנִמְצָא יְחוּל לִבְצַנוּ לִירְאָה אִס שְׁמֶךָ.
שֶׁלֹּא יִתְגַבֵּר עָלֵינוּ יֵצֵר הָרַע בְּהַרְהוּר הַלִּילָה לְסוּר מֵאַחֲרֶיךָ צִיּוּם אֵלֶּא כְּשִׁנְשָׁכִים כָּלֵל צִקֵּר נִמְצָא לִבְצַנוּ מִיִּחַל לָךְ:
וּסְבָא לְפָנֶיךָ קוֹרֶם נַפְשָׁנוּ.
כְּלוֹמַר סְפוּק לִרְכַּנּוּ וּקוֹרַת רוּחָנוּ:
וּסְבִיט בְּרַעֲתָנוּ.
מַדַּע וּתְמָן לָכֵךְ צְרַעָה הַצָּהָה עָלֵינוּ:
מַעֲזִי פָּנִים.
שֶׁלֹּא יִתְגַבֵּר צִי:
וּמַעֲזוּם פָּנִים.
שֶׁלֹּא יוֹאִילוּ עָלֵי לָנוּ מִמְּחִרוֹת:
שְׂאִינוּ כֵּן צְרִיָּם.
שְׂאִינוּ מַהוּל:
וְאַע"ג דְּקִיַּיְמִי קוֹלוֹי עֲלֵיהָ דְרַבִּי.
שְׁהִיו שׁוֹטְרִים עוֹמְדִין בְּמַלּוֹת אֲנַטּוּנִינוּם לְהַכּוֹת וּלְהַנְקֵם כָּלֵל הָעוֹמְדִים עָלָיו:
בְּפַמְלִיא

מסורת הש"ס

א) נְלַעֲלִיָּא.
וּתְ"ק.
ב) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יו"ד.
ג) כִּי"א חֶלֶב.
ד) מוֹרִיק דָּף טו".
ה) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יו"ד.
ו) כִּי"א חֶלֶב.
ז) פְּסָחִים נִהָ, ח) נְפִי' פִּירְשִׁי' לְקַמֵּן ז"י.
ט) נְפִסְחִים כֹּץ.
זכּוּיִם טז:
ק.
י) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה י.
כ) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יד.
ל) שְׁמַחוּת פִּי"א הִלְכָּה יז.
מ) נְפִי' מַלּוֹת לִבְצַנוּ.
נְעוּרִין עֶרֶךְ יוֹחֵל.
ז) נְפִי' יוֹמַר מַלְּטוּמִּיטוּ.
עֶרֶךְ נְעַךְ הַצִּי"ל.
ח) שַׁבַּת דָּף ל.
ע) נְשִׁירִילִין אִטִּי לָדוֹן שֶׁלֹּא בְּקוּשִׁי.
נְעַךְ הַצִּי"ל.

תורה אור השלם

1. תַּאֲנָק דָּם מוֹתִים אֲבָל לֹא תַעֲשֶׂה פֶאָרֶךְ חֲבֹשׁ עֲלֶיךָ וְנִעְלֶיךָ תִּשְׁמֵם בְּרַבְּרֶיךָ וְלֹא תַעֲשֶׂה עַל שְׁשָׁם וְלָחֶם אֲנָשִׁים לֹא תֵאָבֵל:
יִחוּזְקָאֵל כִּד יז 2. וְהַפְּכִיתִי חֲזִיקֶיכֶם לְאֲבָל וְכָל שִׁירֵיכֶם לְקִצְנָה וְהַעֲלִיתִיו עַל כָּל תְּקוּבָּים שֶׁק וְעַל כָּל רֹאשׁ קָרְחָה וְשִׁמְתִּיהָ בְּכַאֲבֵל יָחִיד וְאַחֲרֵיתָהּ בְּיוֹם מָר:

עוֹמֵם ח י 3. כֵּן אֲבִרְכְּךָ בַּחַיִּי בִשְׁמֶךָ אִשָּׁא כְּפִי:
תְּהִלִּים סג ה 4. כְּמוֹ חֶלֶב וְדִשֵׁן תִּשְׁבַּע נַפְשִׁי וְשְׁפַתִּי רַנְנוּת יְחַלֵּל פִּי:
תְּהִלִּים סג ו

מוסף רש"י

לֹא כָל הַרוּצָה לִיטוֹר אֶת הַשֵּׁם יִטוֹר.
אִס לֹא הוֹחֲזֵן חֲסֵם וְחֲסוּד לִרְכִּים אִין זֶה אֵלֶּא גִּלּוּהַ, שְׁמַרְתָּא בְּעַמְּזוּ שִׁיבּוֹל לְכוּן לָצוּ (קַטָּן זי)
אז:
כַּמַּר פִּרְשׁוֹת וּרְאֵת חֲסָא, שְׂאִינוּ יוֹל לִבְטֹל הַיּוֹמָן מַלְכוּת שְׂמִים אִפִּילוּ לִילָה אַחַת, לֹא כָל הַרוּצָה לִיעֵלֹ וְעֵלְנָ, דְּמִתְּסוּ כִּיּוּהֵרָא וּמַחֲסֵן בִּידֵיהָ (פְּסוּחִים נח).